

Agrarisch Collectief Zuid-Hollandse Eilanden

16 augustus 2022

Predatiepreventie en -beheerplan Polder Heenvliet

Inhoud

1. Polder Heenvliet.....	4
2. 2^e Vlotbrug	5
2.1 Verbeteren weidevogelbiotoop	5
2.1.1 2e Vlotbrug	5
2.1.2 Ontwikkeling weidevogelstand	5
2.1.3 Verbetermogelijkheden.....	7
2.2 Verminderen biotoop predatoren.....	9
2.3 Verminderen kansen predatoren	10
2.4 Beheren van predatoren	10
3. De Holle Maren	11
3.1 Verbeteren weidevogelbiotoop	11
3.1.1 De Holle Maren.....	11
3.1.2 Ontwikkeling weidevogelstand	11
3.1.3 Verbetermogelijkheden.....	13
3.2 Verminderen biotoop predatoren.....	13
3.3 Verminderen kansen predatoren	14
3.4 Beheren van predatoren	14
4. Centraal.....	15
4.1 Verbeteren weidevogelbiotoop	15
4.1.1 Centraal	15
4.1.2 Ontwikkeling weidevogelstand	16
4.1.3 Verbetermogelijkheden.....	17
4.2 Verminderen biotoop predatoren.....	18

Predatiepreventie en -beheerplan Polder Heenvliet

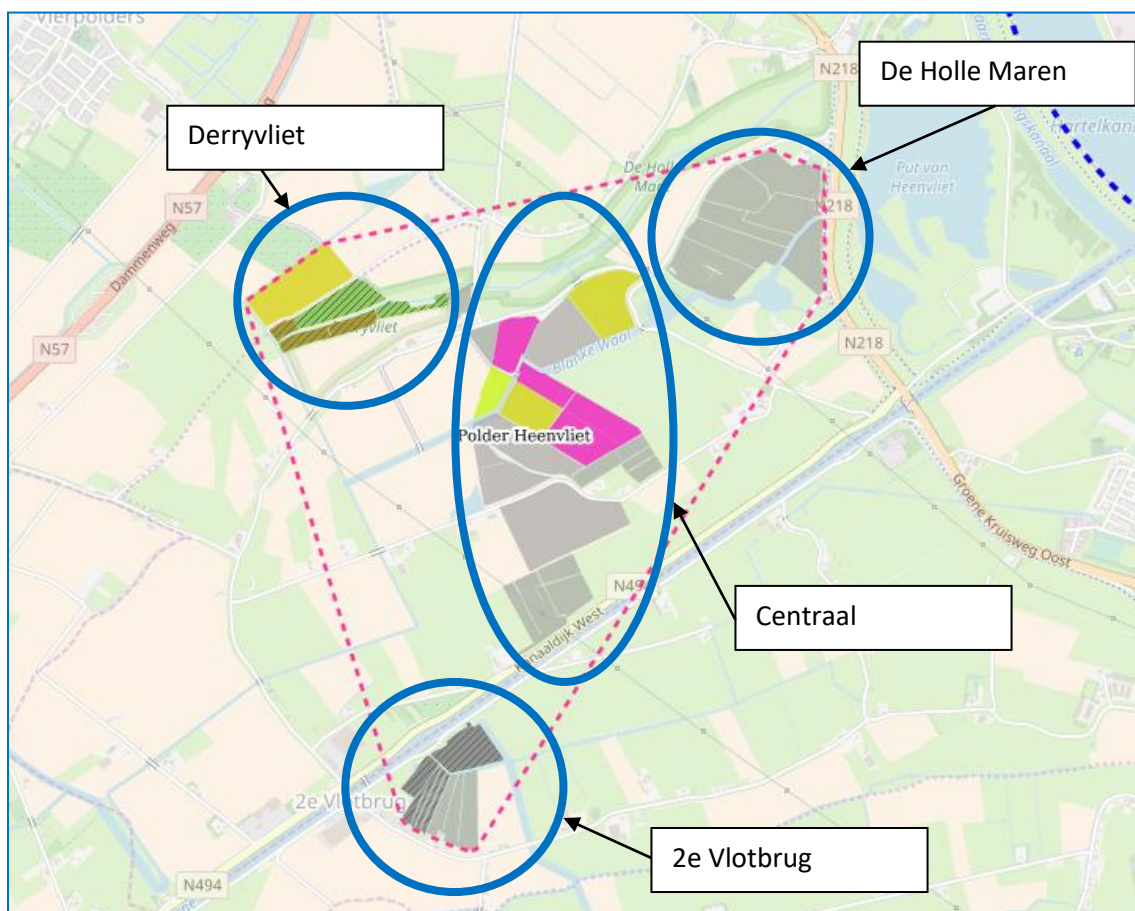
4.3 Verminderen kansen predatoren	19
4.4 Beheren van predatoren	19
5. Derryvliet	20
5.1 Verbeteren weidevogelbiotoop	20
5.1.1 Derryvliet	20
5.1.2 Ontwikkeling weidevogelstand	20
5.1.3 Verbetermogelijkheden.....	21
5.2 Verminderen biotoop predatoren.....	22
5.3 Verminderen kansen predatoren	22
5.4 Beheren van predatoren	22

1. Polder Heenvliet

Polder Heenvliet kent een aantal beheermozaïeken welke verspreid liggen in de polder, namelijk:

- beheermozaïek 2e Vlotbrug
- beheermozaïek De Holle Maren
- beheermozaïek Centraal deel
- beheermozaïek Derryvliet

In afbeelding 1 hieronder is de ligging van de verschillende beheermozaïeken binnen polder Heenvliet weergegeven.

Afb.1: Ligging weidevogelmozaïeken binnen polder Heenvliet.

2. 2^e Vlotbrug

2.1 Verbeteren weidevogelbiotoop

2.1.1 2e Vlotbrug

Deze polder is gelegen aan de oostzijde van het kanaal door Voorne (Kanaaldijk Oost), direct nabij de Vlotbrug. De percelen liggen in een waaiervorm vanaf de Drieëndijk naar het noorden. Het beheeremozaïek (zie afbeelding hieronder) heeft een totale oppervlakte van ruim 17 hectare.

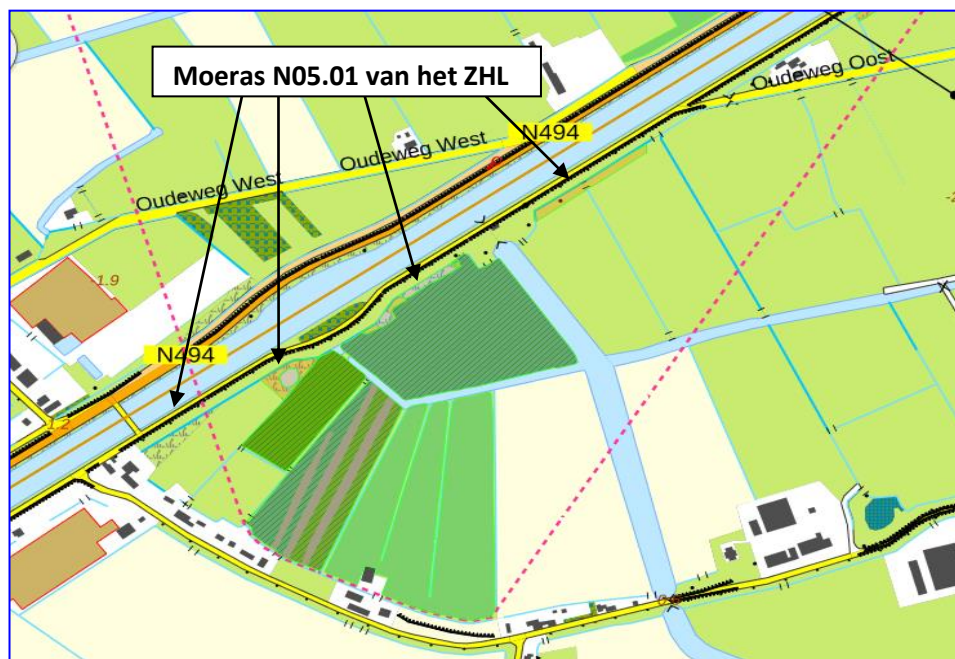
Afb. 2: Beheeremozaïek 2e Vlotbrug.

2.1.2 Ontwikkeling weidevogelstand

In het najaar van 2021 is een perceel (zie elipsvorm afb. 2) opnieuw ingericht met kruidenrijk grasland en is de greppelstructuur verbeterd. Het water van de plas-dras wordt hierdoor beter vastgehouden.

Grenzend aan het beheeremozaïek tegen het kanaal aan ligt een strook van het Zuid-Hollands Landschap met beheertype moeras (zie afb. 3). In hoeverre zich hier predatoren ophouden is onbekend.

Predatiepreventie en -beheerplan Polder Heenvliet

Afb. 3: Ligging van percelen van het Zuid-Hollands Landschap met beheertype Moeras (N05.01)

Dit jaar zijn wederom de percelen gemonitord op legsels. In afbeelding 4 hieronder zijn de legsels weergegeven.

Afb.4: Aantal waargenomen weidevogelnesten in 2022.

Predatiepreventie en -beheerplan Polder Heenvliet

Voor zover bekend zijn er geen legsels gepredeerd. Van een aantal nesten is onbekend of deze zijn uitgekomen. Het verdient aanbeveling om bij een volgende monitoring van alle nesten in kaart te brengen of deze zijn uitgekomen of niet.

2.1.3 Verbetermogelijkheden

Zoals in paragraaf 2.1.2 aangegeven is een perceel aan de Drieëndijk opnieuw ingericht met kruidenrijk grasland en greppel plas-dras. Zie afbeelding 5 hieronder.

Afb. 5: Perceel ingericht met kruidenrijk grasland en greppel plas-dras aan de Drieëndijk in Heenvliet.

Openheid behouden

Ten noorden van de percelen bevinden zich rietzomen (Moeras N05.01) van het ZHL en aangrenzend staan aan de Kanaaldijk Oost bomen. Aan de Drieëndijk zijn populierenbomen omgezaagd in verband met de veiligheid. Er zijn inheemse bomen en struiken terug geplant. De nieuwe beplanting aan de Drieëndijk grenst aan het beheermosaïek. Het beheermosaïek is verder open van karakter.

Kuikens voor de toekomst

Kruidenrijk grasland is een essentieel beheerpakket voor kuikens om op te groeien. Rondom de greppel plas-dras is een inheems kruidenmengsel ingezaaid. Aansluitend is een kuikenlandmengsel ingezaaid. In dit mengsel zitten veel soorten kruiden en geen Engels raaigras. De grasmat heeft zo

Predatiepreventie en -beheerplan Polder Heenvliet

een open structuur en de kruiden zorgen voor het aantrekken van insecten. Insecten zijn belangrijk stapelvoedsel voor de jonge weidevogelkuikens.

Rust bewaren

Om de rust te bewaren tijdens het broedseizoen is het van belang om rekening te houden met maaitijdstippen en maaisnelheid, van binnen naar buiten maaien, afstemming met vrijwilligers en instructie voor loonwerkers. Er wordt rekening gehouden met de maaisnelheid en maaitijdstippen, zodat de kuikens naar het kuikenland van de burens kunnen. Verder vindt er afstemming plaats met de weidevogelcoördinator en vrijwilligers.

Er liggen geen wandel- en fietspaden dwars door de percelen met weidevogelbeheer. Rondom het beheermozaïek ligt een openbare weg en een busbaan. In dit gebied worden predatoren waargenomen, waaronder roofvogels, kraaien, kauwen en eksters.

Rietzoom en bomenrij

Langs Kanaaldijk Oost ligt een rietzoom van het ZHL en aan de Drieëndijk bevindt zich opgaande beplanting (zie afbeelding 6 en 7).

Afb. 6: Bomenrij aan de Kanaaldijk Oost grenzend aan rietvegetatie van het ZHL.

Predatiepreventie en -beheerplan Polder Heenvliet

Afb. 7: Bomenrij aan de Drieëndijk.

Afb. 8: Rietvegetatie aan de Kanaaldijk Oost.

2.2 Verminderen biotoop predatoren

Een geschikt weidevogelbiotoop is een open gebied met zo min mogelijk (verstorende) elementen waar predatoren van weidevogels gebruik van kunnen maken. Polder Heenvliet met beheermosaïek

Predatiepreventie en -beheerplan Polder Heenvliet

2^e Vlotbrug is een open beheermozaïek, maar kent een vrij scherpe afbakening door de Drieëndijk en Kanaaldijk Oost.

De bomenrijen aan de Drieëndijk en langs de Kanaaldijk Oost, evenals de moerasvegetatie van het Zuid-Hollands Landschap, zijn elementen waar zich predatoren kunnen ophouden. Echter het verwijderen van deze elementen is geen optie. Wel kan worden gemonitord in hoeverre zich predatoren ophouden in de opgaande beplanting en moerasvegetatie.

2.3 Verminderen kansen predatoren

Het verminderen van kansen van predatoren kan een belangrijke bijdrage leveren aan succesvol weidevogelbeheer. Rond het beheermozaïek 2^e Vlotbrug zijn drie potentieel verstorende elementen aanwezig waar zich predatoren kunnen ophouden, zoals hierboven benoemd.

Het verdient aanbeveling om begin maart de bomenrijen te controleren op kraaiennesten. Wanneer er kraaiennesten worden geconstateerd kunnen deze in samenspraak met de gemeente worden verwijderd. Dit geeft namelijk de aanwezige kraaien een achterstand in de start van het broeden, zodat de jongen van de kraai niet synchroon lopen met die van de weidevogels.

2.4 Beheren van predatoren

Zoals in paragraaf 2.3 is benoemd kunnen aanwezige nesten van de kraai worden verwijderd. Dit dient te gebeuren vóór 1 mei. Voor vrijwilligers is het van belang om tijdens het monitoren te letten of er kraaien in de buurt zijn, voordat gezocht wordt naar nesten.

3. De Holle Maren

3.1 Verbeteren weidevogelbiotoop

3.1.1 De Holle Maren

Deze polder ligt ingesloten tussen de Ooievaardsdijk, de Hollemaarsedijk, De Groene Kruisweg (N218) en de Kraakweg (zie afbeelding hieronder). Bij de Kraakweg liggen drie percelen van het Zuid-Hollands Landschap (cirkel in afbeelding 9 hieronder).

Afb. 9: Ligging beheermosaïek De Holle Maren

3.1.2 Ontwikkeling weidevogelstand

Aan de Hollemaarsedijk ligt aan de andere kant van de dijk een reservaatgebied met grasland, riet/ruigte en een kreek van het ZHL. Een bruine kiekendief heeft hier zijn territorium en er wordt gebroed.

Langs de Hollemaarsedijk staat een rij hoge populieren (zie afbeelding 10a,b). Ook een buizerd heeft hier zijn territorium. Zowel buizerd als bruine kiekendief jagen regelmatig boven het weidevogelgebied wat nogal eens voor verstoring kan zorgen.

Predatiepreventie en -beheerplan Polder Heenvliet

Afb. 10 a,b: Bomenrij aan de Hollemaarsedijk (links) welke overgaat in de Rijswaardsedijk (rechts).

De percelen met weidevogelbeheer kenmerken zich door een greppelstructuur. In het voorjaar worden enkele greppels plas-dras gezet voor de weidevogels.

Het beheermosaïek is dit jaar gemonitord met behulp van een weidevogeldrone. In afbeelding 11 hieronder het aantal gevonden nesten.

Afb. 11: Aantal gevonden weidevogelnesten, 12 april 2022.

Predatiepreventie en -beheerplan Polder Heenvliet

Voor dit beheermosaïek is dit jaar ook een BMP-W monitoring uitgevoerd. De rapportage hiervan wordt in het najaar verwacht.

Wat opvalt is dat de meeste nestlocaties rondom het perceel met plas-dras liggen. Vooral kieviten en tureluurs zijn waargenomen tijdens de monitoring.

3.1.3 Verbetermogelijkheden

Het perceel dat is ingericht voor plas-dras kan verbeterd worden door de omvang van de greppel plas-dras te vergroten (zie afbeelding 12).

Afb. 12: Greppel plas-dras is aanwezig, maar de omvang ervan is beperkt.

Op de percelen naast het perceel met plas-dras zijn beheerpakketten met rustperiode afgesloten en op enkele percelen het beheerpakket kruidenrijk grasland. Op de percelen wordt ruige mest uitgereden. De rustperiode op de percelen varieert. De weidevogels en kuikens hebben zo de mogelijkheid om naar de niet gemaaide percelen te vluchten bij maaiwerkzaamheden.

3.2 Verminderen biotoop predatoren

Een geschikt weidevogelbiotoop is een open gebied met zo weinig mogelijk (verstorende) elementen waar predatoren van weidevogels gebruik van kunnen maken. Beheermosaïek De Holle Maren is een open gebied met veel uitstel maaidatum beheer, plas-dras en kruidenrijk grasland.

Het beheermosaïek grenst aan de Hollemaarsedijk. Indien de populieren in de toekomst moeten worden gekapt, dan wordt sterk aanbevolen om lagere beplanting terug te plaatsen, om zo verstoring vanaf de buitenranden op het beheermosaïek te verlagen (zie afbeelding 13).

Afb. 13: Populierenopstand aan de Hollemaarsedijk. Ideaal voor predatoren om te broeden, maar storend voor de weidevogels.

3.3 Verminderen kansen predatoren

Het verminderen van de kansen van predatoren kan een belangrijke bijdrage leveren aan succesvol weidevogelbeheer. Het verdient aanbeveling om begin maart de opgaande begroeiing aan de Hollemaarsedijk te controleren op kraaiennesten en ook inzichtelijk te maken waar eventuele nesten van roofvogels zich bevinden. Met betrekking tot de aanwezigheid van roofvogels is het van belang om te monitoren wat voor effect dit heeft op de predatie van weidevogels. Het plaatsen van een wildcamera, bijvoorbeeld bij een nest van een bruine kiekendief, kan interessante informatie opleveren.

3.4 Beheren van predatoren

Aanwezige kraaiennesten kunnen worden verwijderd. Dit dient dan te gebeuren vóór 1 mei. Roofvogels hebben een gevarieerd dieet: kleine zoogdieren als muizen en mollen, aas, insecten en wormen en vogels, waaronder ook weidevogels. Torenavalk, buizerd en kiekendief vangen vooral jonge kuikens. Havik, sperwer en slechtvalk vangen ook adulte vogels. Alle soorten roofvogels en nesten zijn beschermd via de Flora en Fauna wet. Bomen met bestaande nesten erin mogen zonder ontheffing niet verwijderd worden. Dus wanneer een nest van een roofvogel wordt geconstateerd, zal eerst ontheffing aangevraagd moeten worden.

4. Centraal

4.1 Verbeteren weidevogelbiotoop

4.1.1 Centraal

Beheermosaïek Centraal ligt aan de westzijde van Kanaaldijk Oost. Percelen met legselbeheer bouwland en grasland wisselen elkaar af. Langs Kanaaldijk Oost liggen ook graslandpercelen van het Zuid-Hollands Landschap.

Afb. 14: Graslandpercelen met weidevogeldoelstelling van het Zuid-Hollands Landschap, gelegen aan Kanaaldijk Oost (11 augustus 2022).

De laatste jaren is de weidevogelstand op de graslandpercelen van het ZHL sterk achteruit gegaan. Daarom is besloten om het gebied in te gaan richten met greppel plas-dras, net als bij het graslandreservaat Waalhoek in Abbenbroek. De inrichtingswerkzaamheden worden naar verwachting dit jaar afgerond.

Afb. 15: Behermozaïek Centraal (binnen de elipsvorm het grasland reservaat van ZHL).

In afbeelding 15 is de ligging van het centrale deel van het behermozaïek weergegeven. Door het graslandreservaat van het ZHL worden de verschillende behermozaïeken in het zuidelijk deel aan elkaar gekoppeld.

4.1.2 Ontwikkeling weidevogelstand

Binnen behermozaïek Centraal is veelal het beheerpakket legselbeheer afgesloten, zowel op bouwland als grasland. Op enkele percelen is beheer met rustperiode afgesloten. Opvallend is dat dit jaar alle nesten zijn waargenomen op percelen met bouwland (zie afbeelding 16). Het betreft voornamelijk kievitsnesten en enkele scholeksternesten. Op de percelen met uitstel maaidatum zijn geen nesten gevonden. Veelbelovend is het graslandreservaat van het ZHL dat ingericht gaat worden met greppel plas-dras. In 2023 wordt er gemonitord om te kijken in hoeverre de weidevogels gebruik maken van het behermozaïek met plas-dras.

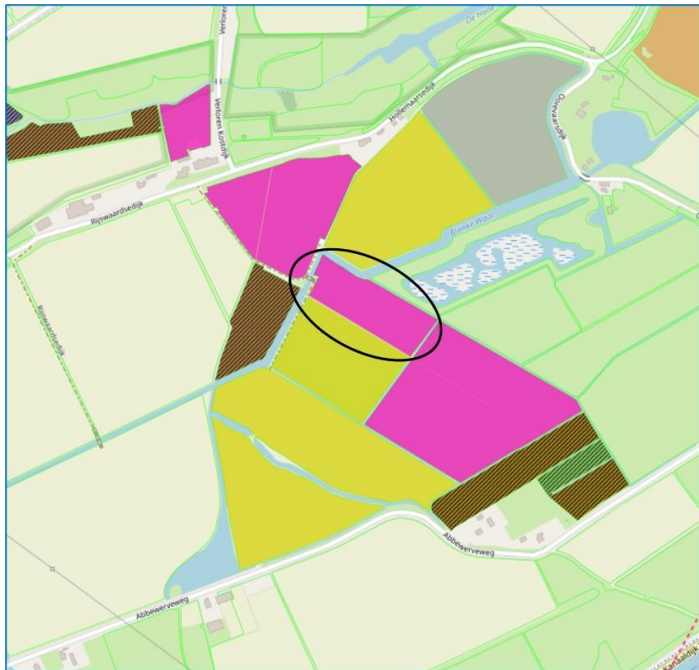
Predatiepreventie en -beheerplan Polder Heenvliet

Afb. 16: Beheermosaïek Centraal; waargenomen legsels in 2022.

4.1.3 Verbetermogelijkheden

Het verdient aanbeveling om centraal binnen het beheermosaïek een graslandperceel in te richten met greppel plas-dras (zie afbeelding 17). Hierdoor wordt het mogelijk aantrekkelijker voor de weidevogels om gebruik te maken van de graslandpercelen in de directe omgeving.

Afb. 17: Geschikte locatie voor inrichting met greppel plas-dras.

4.2 Verminderen biotoop predatoren

Een geschikt weidevogelbiotoop is een open gebied met zo min mogelijk (verstorende) elementen waar predatoren en weidevogels gebruik van kunnen maken. Behermozaïek Centraal is een afwisselend gebied met een combinatie van bouwland, grasland en percelen in beheer bij het Zuid-Hollands Landschap. Het gebied wordt begrensd door de N-weg 494 (Kanaaldijk West), Rijswaardsedijk en Hollemaarsedijk en in het midden van het beheermozaïek ligt de Abbewerveweg.

Afb. 18: Zicht vanaf de Kanaaldijk West op o.a. de percelen van het Zuid-Hollands Landschap.

Afb. 19: Zicht vanaf de Abbewerveweg op perceel met rustperiode tot 1 juni. Aan de linkerkant erfbeplanting.

Afb. 20: Zicht vanaf de Rijswaardsedijk richting Kanaaldijk West met op de achtergrond percelen waar in het voorjaar het beheerpakket legselbeheer is afgesloten.

Het beheermozaïek is open van karakter en langs wegen en op de dijk is sprake van opgaande beplanting, evenals rondom boerenerven. Een gedeelte van het gebied wordt doorkruist door een hoogspanningsmast. Dit kan mogelijk een bron van verstoring zijn voor de weidevogels.

4.3 Verminderen kansen predatoren

Het verminderen van kansen van predatoren kan een belangrijke bijdrage leveren aan succesvol weidevogelbeheer. Bij de percelen met uitstel maaidatum aan Kanaaldijk West is met regelmaat een kat waargenomen tijdens de monitoring in 2020. Het perceel grenst aan een boerenbedrijf. Het verdient aanbeveling om wildcamera's te plaatsen, om zo te bepalen of er structureel katten op weidevogelpercelen worden waargenomen tijdens het broedseizoen.

Kraaien maken graag gebruik van opgaande begroeiing. Het verdient aanbeveling om begin maart opgaande begroeiing te controleren op kraaiennesten. De hoeveelheid opgaande begroeiing valt mee, dus dit kan in relatief korte tijd worden uitgevoerd.

4.4 Beheren van predatoren

Wanneer er kraaiennesten worden geconstateerd, dan kunnen deze in samenspraak met de eigenaar worden verwijderd. Het verdient verder aanbeveling om wildcamera's te plaatsen op strategische locaties, bijvoorbeeld op percelen waar eerder predatoren zijn gezien. Verder kan in samenspraak met het Zuid-Hollands Landschap worden bepaald in hoeverre er sprake is van predatie op hun graslandpercelen.

5. Derryvliet

5.1 Verbeteren weidevogelbiotoop

5.1.1 Derryvliet

Vanaf Zwartewaal loopt richting het westen de voormalige kreek De Holle Maren. Ten westen tussen de Verloren Korstdijk en ten zuiden van de Lageweg ligt een perceel kruiden- en faunairijk grasland van het ZHL (zie afbeelding 21, perceel nr. 4). Ten zuiden hiervan loopt de kreek. Ook de percelen met nummer 5 en 6 grenzen aan de voormalige kreek.

Afb. 21: Ligging beheerpakketten binnen beheermozaïek Derryvliet.

5.1.2 Ontwikkeling weidevogelstand

De percelen met rustperiode kennen een dichte structuur. Er staan weinig kruiden en dit maakt de percelen waarschijnlijk ongeschikt als kuikenland. Er zijn dit jaar dan ook geen broedende weidevogels waargenomen. Mogelijk ligt er een kans om deze percelen om te vormen naar kruidenrijk grasland.

Aan de noordzijde van de Lageweg (perceel 7) ligt een akker met daarop het beheerpakket legselbeheer bouwland. Op dit perceel worden elk jaar meerdere legsels waargenomen, al lijkt het aantal terug te lopen.

5.1.3 Verbetermogelijkheden

Plas-dras

Van nature zijn er greppels en natuurlijke laagten aanwezig op de percelen die meedoen met agrarisch natuurbeheer. Een beheerpakket met plas-dras kan het totale beheermozaïek een impuls geven. In 2020 heeft het Zuid-Hollands Landschap langs de kreek gemonitord. In de rapportage werd aangegeven dat de graslandgedeelte te droog is voor de weidevogels.

Openheid behouden

Het beheermozaïek is open van karakter (Zie afbeelding 22 en 23). Grenzend aan het beheermozaïek ligt De Holle Mare. Tijdens de monitoring in 2020 is een bruine kiekendief jagend in het gebied waargenomen. Deze kiekendief komt vanuit het gebied De Holle Mare.

Afb. 22: Zicht vanuit de Lageweg met aan de rechterkant bouwland met legselbeheer en aan de linkerkant grasland met rustperiode 15 juni. Op de achtergrond aan de linkerkant de Rijswaardsedijk met opgaande beplanting.

Afb. 23: Zicht vanuit de Verloren Kostdijk. In het midden de Derryvliet met aan de linkerkant van de Derryvliet grasland met legselbeheer en aan de rechterkant kruiden- en faunairijk grasland van het Zuid-Hollands Landschap.

5.2 Verminderen biotoop predatoren

Een goede uitgangssituatie om predatie te voorkomen is om het biotoop voor predatoren minder aantrekkelijk te maken. Het beheermozaïek Derryvliet kent een bijzondere natuurlijke omgeving en is een van de oudste kreekrestanten die Voorne rijk is. De kreek was ooit een open verbinding tussen de Maasmond en het Haringvliet.

Omwille het natuurlijke karakter van de Derryvliet is het niet wenselijk om opgaande begroeiing of rietvegetatie op bepaalde plekken te verwijderen. Van belang is om het voorkomen van de bruine kiekendief te volgen in verband met predatie.

5.3 Verminderen kansen predatoren

Nesten zoeken en markeren verhogen de risico's op predatie. Om een nest heen maaien verhoogt de kans op predatie en vermindert de overlevingskansen van kuikens. Er worden vooral nesten waargenomen van de kievit op het bouwlandperceel aan de noordzijde van de Lageweg. Er wordt op dit perceel alleen markering toegepast in geval van werkzaamheden. Percelen met rustperiode worden op afstand gemonitord.

5.4 Beheren van predatoren

Roofvogels hebben een gevarieerd dieet: kleine zoogdieren als muizen en mollen, aas, insecten, wormen en vogels waaronder ook weidevogels. Torenvalk, buizerd en kiekendief vangen vooral jonge kuikens. Omdat roofvogels en nesten beschermd zijn via de Flora en Fauna wet mogen deze niet zonder ontheffing verwijderd worden. Aangezien de bruine kiekendief een vrij schaarse broedvogel is in Nederland en thuishoort in het landschap rondom de Derryvliet, is het de vraag hoe hiermee om te gaan. Een aanbeveling is om het weidevogelbiotoop te verbeteren en meer geschikt te maken voor jonge weidevogels om op te groeien. Hierdoor ontstaat er op een natuurlijke manier meer bescherming voor de weidevogels.